

UWAGA! Ułatwienia w realizacji projektów dla beneficjentów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Poniżej przedstawiamy szczegółowe wyjaśnienia dotyczące wypełniania przez beneficjentów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich zobowiązań wynikających z zawartych umów o przyznanie pomocy w związku z COVID-19. Instrukcje w tej sprawie, uwzględniające zmiany w Ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 217 i 300), wprowadzonych ustawą z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695) oraz inne planowane rozwiązania prawne, przekazało Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obecnie trwają prace nad „specrozporządzeniem” Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi określającym odmienne warunki przyznawania pomocy, wypłaty lub zwrotu pomocy w ramach PROW 2014-2020 w związku z COVID-19, *nowelizowane jest również rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020, zmieniane są również formularze umów o przyznanie pomocy.*

Faktyczna implementacja niektórych rozwiązań do zawartych już umów możliwa będzie po wejściu w życie przepisów wskazanych wyżej aktów prawnych oraz otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. Informacje publikowane będą na stronie internetowej.

Jednocześnie, zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w przypadku, kiedy planowane przez beneficjentów zmiany w realizacji umów mogą mieć wpływ na zgodność z Lokalną Strategią Rozwoju, zmianę celu operacji, czy wskaźników jego realizacji, samorząd powinien zasięgnąć opinii LGD w tym zakresie.

1. Zobowiązanie do realizacji operacji w określonym terminie.

Zgodnie z art. 67b ust. 3 zmienionej Ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW na lata 2014-2020, **możliwe jest spełnienie** przez beneficjenta poddziałania 19.2 **warunków wypłaty** pomocy lub zrealizowanie innych zobowiązań związanych z przyznaną pomocą, **w terminie późniejszym uzgodnionym z samorządem**, który przyznał tę pomoc. Jednocześnie, rozwiązanie to znajdzie zastosowanie jeśli w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii lub wprowadzenia stanu

nadzwyczajnego, beneficjent nie mógł spełnić lub zrealizować tych warunków lub zobowiązań. W tym rozwiązaniu nadal **obowiązuje zasada, że pomoc wypłacana jest po spełnieniu warunków**; w szczególności rozwiązanie to dotyczy warunków, które mają być spełnione w terminie przewidzianym na realizację operacji (np. 3, 12, 24 miesiące). Tym samym beneficjent **może zrealizować operację także w terminie późniejszym** (także **wykraczającym poza „graniczny”** – wynikający z rozporządzenia - termin realizacji operacji), uzgodnionym z samorządem województwa, nie później jednak niż do dnia 31 grudnia 2022 r., przy czym **jednorazowo** samorząd województwa **nie powinien uzgadniać wydłużenia terminu o więcej niż 6 miesięcy**.

Powyższe ma również zastosowanie w odniesieniu do **wydłużania 3-miesięcznego terminu na składanie wniosku o płatność pierwszej transzy** liczonego od dnia zawarcia umowy na wniosek beneficjenta w przypadku operacji polegających na podejmowaniu działalności gospodarczej.

W przypadku gdy z powodu COVID, **beneficjent nie zrealizował operacji w przewidzianym terminie winien złożyć do samorządu województwa wniosek o aneks**, zawierający uzasadnienie oraz proponowany termin realizacji operacji (nie przekraczający, **jednorazowo, 6 miesięcy**). Zawarcie aneksu możliwe będzie po otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. W przypadku gdy **beneficjent zrealizował operację w przewidzianym terminie ale nie jest w posiadaniu dokumentów warunkujących wypłatę pomocy** (np. dotyczących zmiany sposobu użytkowania), może złożyć wniosek o płatność, a w oparciu o przytoczony przepis ustawy uzgodniony zostanie termin dostarczenia brakującego dokumentu.

2. Zobowiązanie do podlegania ubezpieczeniom społecznym, zarówno przy samozatrudnieniu, jak i przy zatrudnianiu pracowników w ramach 19.2.

W ramach samozatrudnienia specustawa 2.0 wprowadziła dla przedsiębiorców możliwość skorzystania z 3-miesięcznego zwolnienia w opłacaniu składek ZUS (marzec, kwiecień, maj 2020 r.) bez względu na ich przychód. W związku z tym, w ramach operacji na podejmowanie działalności gospodarczej **możemy uznać, że zobowiązanie dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania działalności gospodarczej będzie realizowane przez beneficjenta, nawet jeśli skorzysta z tzw. „wakacji składkowych”**. Zawieszenie w opłacaniu składek traktuje się bowiem tak, jakby podmiot nadal wpłacał składki do ZUS i jednocześnie podlegał ubezpieczeniom społecznym. **Skorzystanie z takiego zwolnienia przez beneficjentów nie powoduje również wydłużenia zobowiązania do podlegania tym składkom w ramach operacji.**

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

Przedsiębiorcy zatrudniający do 9 osób mają prawo skorzystać ze zwolnienia dotyczącego opłacania składek ZUS jeśli mieści się w limicie przychodu, o którym mowa w specustawie. Przedsiębiorca, **korzystając ze zwolnienia** jakie dają mu przepisy ww. ustawy **nie narusza** tym samym **prawidłowego wypełnienia zobowiązania w ramach operacji** związanego z **ponoszeniem kosztów na utrzymanie pracowników**. **Skorzystanie** z tego typu zwolnienia **nie wydłuża** tym samym **zobowiązania** wynikającego z przepisów wykonawczych i **postanowień umownych**.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

Z kolei przedsiębiorcy zatrudniający powyżej 9 i nie więcej niż 49 pracowników mogą skorzystać ze zwolnienia w opłacaniu składek ZUS, ale zwolnienie to dotyczy połowy opłacanych składek, a nie całości – w tym przypadku do części składek podlegających zwolnieniu należy również stosować zasadę, która traktuje, iż **korzystanie ze zwolnienia jest jednocześnie kontynuacją zobowiązania** wynikającego z przepisów wykonawczych w ramach 19.2, czyli **beneficjent utrzymuje pracownika i opłaca za niego składki**.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

Należy zauważyć, iż w przytoczonych powyżej przypadkach nie mamy do czynienia z refinansowaniem składek ZUS przez państwo, a jedynie ze zwolnieniem z określonego obowiązku z wyłączeniem niemal wszystkich skutków nieopłacenia należnych składek. Korzystanie ze zwolnienia składkowego należy interpretować wobec tego w taki sposób, iż przedsiębiorcy są zwolnieni od skutków niezapłacenia tych składek. Tym samym nie można traktować nieopłacania składek ZUS przez beneficjentów poddziałania 19.2 jako niewywiązania się ze zobowiązań umownych.

3. **Ulgi w opłacaniu składek (odroczenie, rozłożenie na raty)**

Przedsiębiorcy, którzy nie mogą skorzystać ze zwolnienia w opłacaniu składek ZUS, a skorzystają np. z ulgi w opłacaniu składek (wiąże się to z odroczeniem albo rozłożeniem na raty opłacania składek ZUS w związku z COVID-19 - ulga przysługuje każdemu przedsiębiorcy na jego ubezpieczenie i zatrudnionych pracowników):

a) w przypadku odroczenia, czy rozłożenia na raty opłacania składek przez beneficjentów w trakcie realizacji operacji polegających na rozwijaniu działalności gospodarczej, **nie zostaje naruszone prawidłowe wypełnienie zobowiązania dotyczące**

utrzymania miejsc pracy i opłacania z tego tytułu składek do ZUS. W związku z tym **zobowiązanie nie ulega wydłużeniu** z tytułu skorzystania z ulgi.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

b) w przypadku skorzystania z ulgi w okresie, który obejmuje etap złożenia wniosku o płatność końcową lub okres związania celem ww. operacji, w których to beneficjent musi wywiązać się ze zobowiązania dotyczącego utrzymania zadeklarowanych miejsc pracy, w tym ponoszenie z tego tytułu kosztów zatrudnienia tych pracowników, **jeśli beneficjent będzie utrzymywał te miejsca pracy, do których został zobowiązany, nie ma podstaw do wydłużania mu zobowiązania z tytułu ponoszenia kosztów w związku z zatrudnieniem.** Należy zauważyć, iż **koszty te zostaną przez beneficjenta poniesione, w związku z rozłożeniem na raty albo w terminie późniejszym, tym samym nie oznacza to nieutrzymywania miejsc pracy.** Umowa o przyznaniu pomocy w ramach 19.2 dla operacji polegających na rozwijaniu działalności gospodarczej w postanowieniach dotyczących zwrotu pomocy, odnosi się bezpośrednio do utrzymania utworzonych miejsc pracy. W związku z tym, jeśli miejsce pracy jest utrzymane przez beneficjenta, a zgoda na odroczenie lub rozłożenie na raty wydana została przez ZUS w związku z zaistniałą sytuacją w kraju, nie ma podstaw, aby twierdzić, że beneficjent nie wypełnia przedmiotowego zobowiązania. Tym samym nie ma podstaw do wydłużenia zobowiązania dotyczącego utrzymania miejsc pracy o ten czas, na który ulga została przyznana.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

c) udzielenie pracownikom przez przedsiębiorcę będącego beneficjentem poddziałania 19.2 urlopu bezpłatnego. W tym przypadku, pomimo, że pracownik nadal pozostaje w stosunku pracy, przedsiębiorca jako pracodawca nie wypłaca mu wynagrodzenia, gdyż nie mamy w tym momencie do czynienia ze świadczeniem pracy. W związku z tym, przedsiębiorca nie ponosi za pracownika opłat z tytułu ubezpieczenia społecznego do ZUS ani nie wypłaca mu wynagrodzenia. Taki stan **nie powinien być traktowany jako naruszenie przez beneficjenta zobowiązania do utrzymania miejsc pracy i ponoszenia z tego tytułu kosztów, jeśli jest to wynikiem wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności związanych z obecną sytuacją epidemiologiczną w kraju.**

Nie ma konieczności aneksowania umowy. Beneficjent powinien poinformować o zaistniałej sytuacji samorząd województwa. Regulacja ta zostanie zawarta w „specrozporządzeniu” Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi określającym odmienne warunki przyznawania pomocy, wypłaty lub zwrotu pomocy w ramach PROW 2014-2020 w związku z COVID-19.

4. Zobowiązanie do wykonywania działalności gospodarczej.

W przypadku skorzystania z prawa do zawieszenia działalności gospodarczej w ramach operacji związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej, czy to w trakcie realizacji operacji, czy to w okresie związania celem, **zobowiązanie beneficjenta również – co do zasady - nie ulega wydłużeniu o okres na jaki działalność z powodu COVID-19 została zawieszona**. Należy jednak pamiętać, że zawieszenie działalności oznacza, iż działalność nie jest prowadzona, a przedsiębiorca zostaje wypisany z listy płatników i ubezpieczonych w ZUS. A zatem w przypadku operacji **będących w trakcie realizacji, zawieszenie działalności może wiązać się z koniecznością przedłużenia okresu na jej zakończenie**.

Działalność nie może być zawieszona w momencie rozliczania operacji. W przypadku, gdy zawieszenie działalności powoduje konieczność wydłużenia okresu realizacji projektu – **konieczne jest zawarcie aneksu na wniosek beneficjenta**. W pozostałych przypadkach nie ma konieczności aneksowania umowy.

Szczegółowe regulacje w zakresie możliwości zawieszenia działalności gospodarczej, nie wywołujących negatywnych skutków dla zawartych umów, zawierać będzie „specrozporządzenie” Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi określające odmienne warunki przyznawania pomocy, wypłaty lub zwrotu pomocy w ramach PROW 2014-2020 w związku z COVID-19.

5. Zobowiązanie w ramach operacji polegających na podejmowaniu i rozwijaniu działalności gospodarczej do osiągnięcia 30% zakładanego w biznesplanie ilościowego lub wartościowego poziomu sprzedaży produktów lub usług do dnia, w którym upłynie rok od dnia wypłaty płatności końcowej.

W ramach nowelizacji Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 **planowane jest całkowite zniesienie zobowiązania** dotyczącego uzyskania przez beneficjentów 30% poziomu sprzedaży produktów lub usług.

Pełna implementacja ww. ułatwienia możliwa będzie po wejściu w życie nowelizacji rozporządzenia oraz otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. W przypadku problemów beneficjentów, wynikających z braku możliwości wywiązania się z ww. zobowiązania, do momentu wprowadzenia regulacji w tym zakresie, stosowane będą postanowienia umowne dotyczące siły wyższej.

6. Zobowiązanie dotyczące utrzymania zadeklarowanej liczby pracowników w ramach operacji.

W przypadku kiedy przedsiębiorca nie może skorzystać z przywilejów jakie niosą przepisy „ustawy antykryzysowej”, np. dopłaty do pensji pracowników, zwolnienie z opłat ZUS lub jest to niewystarczające do prowadzenia przedsiębiorstwa i utrzymania zadeklarowanych miejsc pracy, **beneficjent poddziałania 19.2 może się powołać na przepisy dotyczące siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności (skutki epidemii)**. W ramach nowelizacji Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 planowane jest wprowadzenie rozwiązań mających na celu umożliwienie beneficjentom poddziałania sprawniejszą realizację operacji w zakresie podejmowania, jak i rozwijania działalności gospodarczej.

Konieczne jest aneksowanie umowy. Implementacja ww ułatwienia możliwa będzie po wejściu w życie zmienionych przepisów rozporządzenia oraz otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. Niewykluczona jest konieczność zasięgnięcia opinii właściwej LGD.

W przypadku, kiedy beneficjent nie wywiąże się ze zobowiązania na etapie wniosku o płatność z powodu obecnie panującej sytuacji w kraju, nie powinno to stanowić przesłanki do odmowy wypłaty pomocy z tego tytułu, jeśli spełnienie zobowiązania nie będzie możliwe albo będzie możliwe do zrealizowania w terminie późniejszym po ustąpieniu przeszkody.

7. Zobowiązanie do zatrudnienia osób z grupy defaworyzowanej.

Dopuszczalne jest odstąpienie od egzekwowania ww. warunku **w uzgodnieniu z lokalną grupą działania (LGD)**, w sytuacji, gdy zatrudnienie tych osób stało się niemożliwe z przyczyn związanych z COVID-19. W tym przypadku zastosowanie będą miały postanowienia dotyczące siły wyższej i nadzwyczajnych okoliczności.

Konieczne jest aneksowanie umowy. Niewykluczona jest konieczność zasięgnięcia opinii właściwej LGD.

8. Dofinansowanie do pensji pracowników.

Rozporządzenie wykonawcze dla poddziałania 19.2 reguluje w § 17 ust. 1 pkt 8, iż do kosztów kwalifikowalnych zalicza się koszty wynagrodzenia i innych świadczeń, o których mowa w Kodeksie pracy, związanych z pracą pracowników beneficjenta, a także inne koszty ponoszone przez beneficjenta na podstawie odrębnych przepisów w związku z zatrudnieniem tych pracowników jedynie w przypadku operacji w zakresie tworzenia lub rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych oraz wspierania współpracy między podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą. W związku z tym, **korzystanie dofinansowania do pensji pracowników w ramach danego przedsiębiorstwa w ramach operacji polegających na podejmowaniu lub rozwijaniu działalności gospodarczej, nie jest traktowane jako współfinansowanie kosztów kwalifikowalnych z innych środków publicznych.** Nie ma zatem naruszenia przepisu § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia.

9. Zobowiązanie do poniesienia kosztów kwalifikowalnych podlegających refundacji.

Koszty, które zostały poniesione w ramach operacji na szkolenia, konferencje, wyjazdy, które nie zostały zrealizowane w sposób w jaki zostały zaplanowane, powinny być rozliczane jeśli planowane zadanie zostanie zrealizowane na tyle, na ile jest to możliwe w danej sytuacji, umożliwiając tym samym ocenę zrealizowania celu nawet w stopniu minimalnym, np. zrealizowanie zdania w innej formie (szkolenia/konferencje online), albo przesunięte w czasie do realizacji. W przypadku, gdy beneficjent wpłacił już zaliczki na określone usługi w ramach realizowanej operacji a dostawca usługi jej nie wykonał, beneficjent w pierwszej kolejności powinien podjąć kroki w celu odzyskania zaliczki od usługodawcy, lub uzgodnienia realizacji usługi w innym terminie.

Dopuszczalna jest również zmiana celu operacji. Możliwość przesunięcia zobowiązania do realizacji w terminie późniejszym oraz zmiana celu operacji dają przepisy zmieniające ustawę o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich. W pozostałych przypadkach zastosowanie będą miały przepisy odnoszące się do siły wyższej i nadzwyczajnych okoliczności.

W przypadku zmiany celu operacji konieczne będzie aneksowanie umowy. Zawarcie aneksu możliwe będzie po otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. Zawarcia aneksu wymagać będzie również przesunięcie w czasie wykonania określonego zadania.

10. Zmiana profilu działalności gospodarczej

W celu umożliwienia beneficjentom poddziałania 19.2 utrzymania się na rynku istnieje możliwość tzw. „**przebranżowienia**”. Wymagana jest przy tym **pozytywna opinia lokalnej grupy działania**, która dokonała wyboru danej operacji do realizacji.

Beneficjent winien złożyć do samorządu województwa pismo w tej sprawie oraz dołączyć stanowisko właściwej lokalnej grupy działania.

11. Zobowiązanie do realizacji zadań w ramach projektu grantowego.

W poddziałaniu 19.2 w ramach projektu grantowego, gdzie istnieje konieczność realizacji wszystkich zadań w celu rozliczenia całego projektu grantowego, **dopuszczalna jest zmiana celu operacji** (jeśli jest tak sformułowany, że niezrealizowanie zadania albo jego części powoduje nieosiągnięcie celu całego projektu) i **usunięcie części problematycznych grantów** (jeśli nie mogą być zrealizowane). W tym przypadku należy aneksować umowę o przyznaniu pomocy.

Konieczne będzie aneksowanie umowy. Zawarcie aneksu możliwe będzie po otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu.

12. Zobowiązanie do zatrudnienia pracowników w łącznym wymiarze określonym odpowiednio dla danej LGD oraz ponoszenia kosztów ich zatrudnienia w przypadku poddziałania 19.4 Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji.

Zgodnie z przepisami specustawy organizacje pozarządowe mogą skorzystać ze zwolnienia z obowiązku opłacenia nieopłaconych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych lub Fundusz Emerytur Pomostowych, należnych za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r. dla organizacji pozarządowych zatrudniających poniżej 10 osób. W tym przypadku **nie mamy do czynienia z refinansowaniem składek przez państwo**, jedynie ze zwolnieniem z obowiązku opłacenia z wyłączeniem niemal wszystkich skutków nieopłacenia należnych składek, czyli państwo za płatnika nie opłaca składek, tylko uwalnia od skutków niezapłacenia. Skoro zatem przepisy ustawy zwalniają z tego obowiązku, **nie ma podstaw do tego, aby uznać, że LGD przestało realizować zobowiązanie ponoszenia kosztów zatrudnienia, o ile LGD będzie utrzymywała te miejsca pracy, do których została zobowiązana.** Również te LGD, które prowadzą działalność gospodarczą mogą skorzystać z ulgi od składek ZUS, polegających na odroczeniu w czasie lub rozłożeniu na raty należności ZUS bez negatywnych konsekwencji

związanych z realizacją umowy dotyczącej podziałania 19.4, ponieważ te składki będą opłacone w późniejszym terminie.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.